

Postanowienie z dnia 10 kwietnia 2008 r.

III UZ 16/07

Osoby bliskie zmarłego wnioskodawcy nie są współuczestnikami jednolitymi w rozumieniu art. 73 § 2 k.p.c. w sprawie o świadczenia, o których mowa w art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Zbigniew Hajn (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 kwietnia 2008 r., sprawy z odwołania Franciszka K., Grzegorza K. i Marty K. następców prawnych zmarłej Jadwigi K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w L. o prawo do renty, na skutek zażalenia wnioskodawcy Grzegorza K. na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 12 października 2007 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e n i e

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie w sprawie z wniosku Jadwigi K. z udziałem jej następców prawnych: Franciszka K., Grzegorza K. i Marty K. odrzucił skargę kasacyjną Grzegorza K. od wyroku z 26 czerwca 2007 r., w którym Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego-Sądu Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 9 listopada 2006 r. i oddalił odwołanie Jadwigi K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w R.P. z dnia 28 grudnia 2004 r., odmawiającej jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał, że skarga kasacyjna Grzegorza K. podlegała odrzuceniu z tego powodu, że nie złożył on wniosku o doręczenie mu odpisu wyroku Sądu drugiej instancji. Wniosek w trybie art. 387 § 3 k.p.c.

złożył na gruncie niniejszej sprawy jedynie Franciszek K. działający w swoim imieniu. Pomiędzy wymienionymi współuczestnikami sporu nie istnieje współuczestnictwo jednolite, zatem czynności dokonane przez jednego ze współuczestników wywołały skutek procesowy jedynie w stosunku do współuczestnika działającego (art. 73 § 1 k.p.c.).

W zażaleniu na powyższe postanowienie Grzegorz K., reprezentowany przez pełnomocnika będącego adwokatem, wniósł o jego uchylenie wskazując, że nie można się zgodzić z twierdzeniem Sądu Apelacyjnego, że pomiędzy współuczestnikami sporu Franciszkiem K. i Grzegorzem K. nie istnieje współuczestnictwo jednolite. Treść art. 73 § 2 k.p.c. wyraźnie stanowi, iż „w wypadku, gdy z istoty spornego stosunku prawnego lub z przepisu ustawy wynika, że wyrok dotyczyć ma niepodzielnie wszystkich współuczestników (współuczestnictwo jednolite), czynności procesowe współuczestników działających są skuteczne wobec nie działających.” W przedmiotowej sprawie, wobec braku działu spadku, wyrok niepodzielnie dotyczyć ma wszystkich uczestników, jako współwłaścicieli majątku spadkowego - tak Franciszka K., jak również Grzegorza K. oraz Marty K. W sprawie tej zachodzi więc w sposób oczywisty współuczestnictwo jednolite pomiędzy następcami prawnymi zmarłej Jadwigi K., ponieważ wynika ono z treści art. 1035 k.c., z tego względu czynności procesowe podjęte przez Franciszka K. z mocy art. 73 § 2 k.p.c. odnoszą skutek wobec Grzegorza K. i odwrotnie (209 k.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy wyjaśnić, że w toku niniejszego procesu Jadwiga K. zmarła, a postępowanie sądowe wywołane jej odwołaniem od wskazanej wyżej decyzji ZUS z 28 grudnia 2004 r. było kontynuowane z udziałem jej następców: syna Grzegorza K. i męża Franciszka K. działającego w imieniu własnym oraz jako przedstawiciel małoletniej córki Marty K.

Jak wynika z zażalenia opiera się ono na przekonaniu skarżącego, że będąca przedmiotem procesu renta należna do dnia śmierci Jadwigi K. weszła do spadku po niej, wobec czego wyrok powinien dotyczyć niepodzielnie wszystkich uczestników, jako współwłaścicieli majątku spadkowego. Dlatego, jego zdaniem, pomiędzy następcami prawnymi zmarłej Jadwigi K. zachodzi współuczestnictwo jednolite wynika-

jące z art. 1035 k.c., a czynności procesowe podjęte przez Franciszka K. z mocy art. 73 § 2 k.p.c. odnoszą skutek wobec Grzegorza K. i odwrotnie (art. 209 k.c.).

Powyższe zapatrywanie nie uwzględnia tego, że zgodnie z art. 922 § 2 k.c. nie należą do spadku prawa i obowiązki zmarłego ściśle związane z jego osobą, jak również prawa, które z chwilą jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami. Z tego względu prawa do świadczeń określonych ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), jako prawa zmarłego ściśle związane z jego osobą, nie należą do spadku, a zatem nie są przedmiotem dziedziczenia, (zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 12 listopada 2001 r., P 2/2001, pkt. III.1; por. także: uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 lutego 1965 r., III PO 22/64, OSNCP 1965 nr 7-8, poz. 107, wpisaną do księgi zasad prawnych, oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 9 grudnia 1968 r. - również wpisaną do księgi zasad prawnych, III PZP 59/68, OSNCP 1969 nr 4, poz. 84; ponadto wyrok Sąd Apelacyjny w Lublinie z 19 sierpnia 1999 r., III AUa 229/99, OSA 2000 nr 7-8, poz. 32).

Roszczenia o wskazane wyżej świadczenia mogą być jednak, co ma miejsce w rozpoznawanej sprawie, dochodzone na podstawie art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który ustala szczególne następstwo prawne po osobie, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą. Zgodnie z ustępem pierwszym tego artykułu, w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Warunkiem realizacji przez te osoby prawa do wymienionych świadczeń jest zgłoszenie przez nie w terminie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, wniosku o dalsze prowadzenie postępowania (art. 136 ust. 3). Spełnienie tego warunku upoważnia je do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła (art. 136 ust. 2). Uprawnienia wynikające z art. 136 przysługują osobom wskazanym w tym przepisie niezależnie od tego czy są spadkobiercami osoby, której rozważane świadczenia przysługiwały.

Jak wynika z przytoczonej wyżej regulacji świadczenia wskazane w art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przysługują uprawnionym osobom tylko na wniosek o dalsze prowadzenie postępowania zgłoszony przez każdego zainteresowanego z osobna (art. 136 ust. 3). Ponadto, świadczenia te, jako świadczenia pieniężne, są z natury rzeczy świadczeniami podzielnymi i od decyzji sądu opartej na ocenie spełnienia przez poszczególnych uczestników postępowania przesłanek z art. 136 ust. 1, zależy przyznanie prawa do świadczenia. Wobec tego ani z istoty stosunku prawnego, będącego przedmiotem niniejszego postępowania, ani z przepisu ustawy nie wynika, że wyrok dotyczyć ma niepodzielnie wszystkich współuczestników. Wyłącza to, w świetle art. 73 § 2 k.p.c., możliwość uznania, że uczestnicy postępowania w niniejszej sprawie są objęci współuczestnictwem jednolitym. W tej sytuacji złożenie wniosku o doręczenie orzeczenia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem przez jednego z uczestników tego postępowania (Franciszka K.), niebędącego współuczestnikiem jednolitym, nie otwiera drogi do zaskarżenia orzeczenia skargą kasacyjną innemu uczestnikowi (skarżącemu w obecnym postępowaniu) (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 28 marca 2002 r., I PKN 343/01, Prokuratura i Prawo 2003 nr 1, s. 43 i z 30 października 2003 r., I PK 382/03).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie.

=====